בס"ד שבת מברכים אדר | ד"ח יום שלישי ודביעי | המולד ליל ראשון 12:40 | 11 חלק'

שבת מברכים

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'
בנשיאות מורנו ורבנו הרה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

משפטים
כ"ז שבט תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הדה"נ	4:51
מוצש"ק	6:05
ר"ת	6:45

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סוזק"ש א'	8:20	סוז"ת א'	9:31
סוזק"ש ב'	9:03	סוז"ת ב'	9:59

הזמנים לפי שעון חורף

גליון מס': 662

טיב הפרשה

השקר מרחיק מהשי"ת

מִדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחָק
(כג, ז)

הנה כשהתורה רוצה לומר על פעולה כלשהי שהיא בלאו, היא אומרת זאת כלשון בני אדם, 'לא תעשה כך וכך' 'לא תגנוב' 'לא תרצח' וכו'. אולם בבואה לאסור את ה'שקר' שינתה את לשונה, ואינה אומרת 'לא תשקר' אלא 'מדבר שקר תרחק', ובהכרח שמלבד מה שרצתה התורה לאסור את השקר, רצתה גם להוסיף לנו דבר מה בענין איסורו, מה שאינו בשאר איסורים. זה הדבר מתבהר על פי מעשה שהיה, [שמעתי ממו"ר הגה"צ רבי בנימין רבינוביץ ז"ל] פעם הופיע לפני הרה"ק ה'חוזה' מלובלין זי"ע חוטא אחד שעבר על כל התורה כולה, ואמר לו שברצונו לחזור בתשובה, אולם מאחר שמורגל הוא בחטא נראה לו שהדבר הוא מעבר ליכולתו, כי יצטרך הוא מעתה להיות זהיר בתרי"ג מצוות מבלי להיכשל באחת מהם, וגם אם יחפוץ בכך בכל לבו לא תהיה ביכולתו לעמוד בכך. השיב לו ה'חוזה', אם תקבל עליך להיות זהיר מאיסור שקר תוכל לזכות לתשובה גם מבלי שתצטרך לקבל עליך שמירת כל התרי"ג מצוות, אולם השמירה על השקר תהיה בלא שום קולות וויתורים.

שמח הלה בעצת הצדיק והבטיח נאמנה שמעתה יהיה זהיר מלהגות שקר בפיו. ובצהלה עזב את בית הצדיק.

בבואו אל ביתו סיפר לב"ב אודות התשובה הקלה שנתן לו הרבי, והבטחה בצידה שיזכה בזכותה לתשובה גם אם ימשיך בהרגליו האויליים, והיתה הדבר לחידה בעיני כל השומעים.

החוטא אכן התחיל להיות זהיר מן השקר, אולם בלבו זמם להמשיך ביתר מעלליו. ועוד באותו לילה זמם להשכים קום בעוד ליל, כדי לבצע גניבה כלשהי בידיו המיומנות. וכאשר זמם כן עשה, השכים קום ויצא מביתו כשבכוונתו ללכת כברת ארץ עד המקום המיועד.

אולם לאכזבתו פגש ממרחק באחד ממכריו, ובידעו שהלה ידרוש לדעת את פשר מעשיו בשעה שכל בני העיר נמים את שנתם. ובידעו גם שאין בידו מענה, מאחר שאת האמת לא רצה להגיד, וגם בשקר לא רצה להשתמש, על כן מיהר לסוג אחור, וכתוצאה מכך נבצר ממנו לבצע זממו.

לאחר מכן נשאל על ידי בני ביתו אם התפלל, והוכרח להודות שלא, ובלית ברירה השיב שפניו מיועדות לבית הכנסת, ובעל כרחו זיכה אותו הזהירות מן השקר במצות התפילה. על כל פנים, עם הזמן הכריחה אותו מצוה זו בהרבה מצוות, ואחר שהורגל בקיומם, כבר זכה במידת מה גם למאוס ברע, וכך זכה אט אט להתנתק מכל החטאים, ולהתרגל לאורח חיים של יהודי יראי שמים.

מזה המעשה רואים שהשקר שונה הוא משאר העוונות, כי השקר מלבד היותו חטא, הוא גם הכשר לכל שאר החטאים, כי הוא האמצעי להסתיר את מעלליו של הרשע מעיני סובביו, ועל ידו ביכולתו לנתב לו דרך ר"ל.

גם דרכי התשובה נעלמים מעיני הרגיל בשקר כמובא בשם הצדיקים, שאדם שהוא שקרן בטבעו, קשה לו מאוד לשוב בתשובה, כי כל היום הוא לבוש בלבוש של שקר, ומתוך כך קשה לו מאוד לבוא אל נקודת האמת, כי חסר לו המודד הנכון איך והיכן לשוב, ואינו יכול לשוב בתשובה שלימה, משום שאינו בקי באמת.

על פי הדברים מובן התבטאותה של תורה על השקר, התורה ראתה לנכון להזהיר על זה החטא באזהרה חמורה, ואם על כל הלאוין הסתפקה בהוראה שלא לעשותה, ראתה לנכון להזהיר על השקר להרחיקו ביותר, כי בכך יתן האדם לעצמו גדר וסייג לכל עוון.

ודברים כעין אלו כתב הרה"ק בעל ה'שפת אמת' (פרשת שופטים) וז"ל: 'וכן גם כן בשקר, כתיב מדבר שקר תרחק. ושמעתי ממו"ז ז"ל, שהגיד בשם הרב מפשיסחא ז"ל, שלא מצינו הרחקה בשום איסור בתורה, רק חכמים תיקנו סייג. זולת בשקר, שהתורה עצמה אמרה תרחק. להראות חומר האיסור', עכ"ל.

על פי האמור יכולים גם לומר, שמלבד היות הלשון ביטוי למשנה זהירות, יש בו גם רמז לעצם המכשול הטמון בזה האיסור, וכפירושו של הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע (הובא בספר 'אמרי פנחס' שער ו סימן עג) וז"ל: "מדבר שקר תרחק', פי' כשאתה אומר דיבור אחד של שקר, מיד אתה מרחק את עצמך מהשי"ת' עכ"ל. כי כאמור השקר הוא הכשר לכל החטאים הגורמים מסכים המבדילים בין האדם לבוראו.

על פי הדברים מובנים דברי הגר"א באיגרתו וז"ל: 'והנה תדריכם תמיד בספרי מוסר. ועל קללה ושבועה וכזב, תכה אותם ולא תרחם עליהם כלל, כי חס ושלום בקלקול הבנים יענשו אב ואם מאד', עכ"ל.

כי כאמור עוון השקר חמור יותר משאר החטאים שבתורה, ואם רואים שהבנים לקויים בזה יש לחשוש מאוד פן יתרגלו בכך ותהיה זה אב לכל החטאים, על כן גם אם בדרך כלל אל לו לאדם לנהוג ביד קשה בחינוך הילדים, מכל מקום אם רואה אב שבנו משקר, ינהג עמו בכל חומר הדין, ויגיב על כך קשות, ואפילו יכהו במידת הצורך!

וידוע שהגה"ק רבי פנחס מקאריץ זצוק"ל, השקיע עמל רב במשך שנים, להגיע לשלימות במידת האמת, וגם תלמידו, הגה"ק רבי רפאל מבערשיד זצ"ל, קיבל זאת ממנו ועבד על מעלה זו מאוד.

ומסופר שפעם הגיע אליו יהודי שחטא חטא כלשהו כלפי המלכות, וניתן היה להצילו ממיתה רק על ידי שיעיד הרה"ק רבי רפאל על היהודי שהוא חף מפשע, כי אפילו הגויים ידעו שהוא נזהר מאוד לומר רק אמת, ולכן סמכו על עדותו.

כיון שהיה הדבר גובל ב'פיקוח נפש' הוכרח רבי רפאל להסכים לכך, וכבר נתן את הסכמתו לכך. אולם כל הלילה שלפני כן בכה בכיה גדולה על זה שמכריחים אותו לשקר, והעיז לבקש מהקב"ה שיטלו את נשמתו ובלבד שלא יצטרך לשקר, ומן השמים קבלו את תפילתו, ובעוד לילה החזיר נשמתו ליוצרו.

אולם היהודי לא הפסיד מפטירתו של רבי רפאל, כי עצם הסכמתו של רבי רפאל להעיד כבר היתה סיבה מספקת להצדיקו.

על כל פנים רואים מזה עד היכן מגעת חומרת השקר, שהרה"ק רבי רפאל זי"ע מסר נפשו על זה.

לעילוי נשמת

האאון הצדיק רבי לוי יצחק"ל
בן הגה"ק רבי גמליאל הכהן זצוק"ל

נלבע שבת קודש פרשת תרומה
ב' אדר תשע"ח • תנצבה.

טיב המערכת

◆ וכי יפתח או כי יכרה ◆

מסופר על אחד מהצדיקים בדור האחרון שהלך פעם עם משמשו באישון ליל, בשעה ברוב בני אדם מצויים עמוק בתוך המיטה.. ואין נפש חיה ברחוב, כשהגיע הצדיק לדמזור אדום, אמר לו משמשו: כי בשעה כזו שאין אנשים ברחוב ואין מכוניות אולי אפשר לחצות את הכביש גם באור אדום, אך הצדיק סרב לעבור והמתין להתחלפות האור ברמזור, ורק אחרי שהופיע האור הירוק חצה את הכביש, והנה אחרי שחצו את הכביש שמעו ממרחק חבורת פועלים מדברים ביניהם בקול רם, כשהאחד אומר לחבריו: ראיתם? זהו צדיק אמיתי, הוא אינו עובר על חוקי התנועה אפילו בשעה כזו! פנה הצדיק למשמשו ואמר לו, אילו היינו חוצים את הכביש ברמזור אדום, אולי באמת לא היינו מסתכנים בגשמיות, אבל ברוחניות היינו במצב חמור מאוד, כי יכולנו ח"ו לגרום לחילול השם.

הגמרא אומרת 'אחד החופר בור תשעה ובא אחר והשלימה לעשרה – האחרון חייב, רבי אומר, אחר אחרון למיתה ואחר שניהם לנזקין, מאי טעמא דרבנן דאמר קרא – 'כי יפתח' 'וכי יכרה', אם על פתיחה חייב על כרייה לא כל שכן? אלא להביא כורה אחר כורה שסילק מעשה ראשון, כלומר, אם כרה אדם בור אפילו תשעה טפחים שלמים, ובא השני וחפר טפח אחד נוסף, שבזה השלימו להיות בגדר בור, רק השני יהיה חייב על כל הנזקים שיצאו מהבור, משום שהוא השלים את הפידצה.

כשם שיש בור בגשמיות כך יש גם ברוחניות, ולנו כיהודים שומרי תורה ומצוות יש אחריות יתירה בכל התנהגותנו והליכותינו, ומאוד צריכים להיזהר שלא להקל ראש בשום מצות, שהרי יתכן שאדם שהתרחק מקיום המצוות וכבר נפל לבור של תשעה טפחים.. אבל הוא עדיין יכול לחזור בו, ולפתע הוא רואה יהודי אחר המזלזל באחת ממצוות התורה, ובזה הוא מפילו בעוד טפח אחד, אבל זהו הטפח העשירי – המכריע, מגלגלים הכל לחובתו של זה האחרון. ומידה טובה מרובה, שע"י התנהגות נכונה יכולים לקדש את השם ולקרב יהודים לאביהם שבשמים בלי לומר מילה!

(ע"פ טיב התורה-משפטים)

טיב ההודעות

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א ○ במספר מיוחד וישיר
באידיש: 073-2951321 ○ בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

יו"ר הוועדה הרוחנית: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

טיב הלכה

נכתב ע"י הר"ר מאיר רבינוביץ שליט"א

ארבע פרשיות

א. חכמינו ז"ל תקנו לקרות ארבע פרשיות בשנה מר"ח אדר עד ר"ח ניסן לזכרון ד' דברים.

• פרשה ראשונה היא פרשת שקלים, וקורין אותה לזכרון מצות מחצית השקל שנתחייבו ישראל ליתן לתרומת הלשכה בכל שנה עבור קרבן התמיד.

• פרשה שניה היא פרשת זכור, וקורין אותה כדי לזכור מעשה עמלק, וזמן קריאתה בשבת שלפני פורים, כדי לסמוך הקריאה למעשה המן שהיה מזרע עמלק, וכדי להקדים זכירת מחיית עמלק לעשייתה, וכדכתיב "והימים האלה נזכרים ונעשים".

• פרשה שלישית היא פרשת פרה אדומה, וקורין אותה בשבת שקודם פרשת החודש, שכן היה במדבר שריפת הפרה סמוך לניסן, כדי להזות בה את ישראל באפר החטאת מיד אחר הקמת המשכן, כדי שיהיו טהורים ויוכלו לעשות הפסח בזמנו, ולכן קורין פרשה זו בכל שנה, להתפלל לפניו יתברך שגם עלינו יזרוק מים טהורים במהרה.

• פרשה רביעית היא פרשת החודש, וקורין אותה בשבת הסמוך לר"ח ניסן, כדי לקדש חודש ניסן, דכתיב "החודש הזה לכם ראש חדשים", ומ"מ אין זה עיקר הקידוש, אלא עיקר הקידוש הוא בעת ראיית הלבנה שמקדשין אותו ב"ד, וקריאה זאת אינה אלא מדרבנן (פ"ב ריש סי' תרפ"ח).

ב. בעת קריאת ד' פרשיות ישמע הקורא כל תיבה ותיבה מתוך החומש בפנים, כדי שלא יפנה מחשבתו לבטלה ח"ו (יסושה"ע שער המפקד פ"ג).

ג. אם אירע שלא קראו הפרשה מענינו של יום אין לה תשלומין לשבת הבאה (פ"ב שם סק"ב). וי"א שפרשת פרה יש לה תשלומין בשבת הבאה שהיא פרשת החודש, ולאחר קריאת פרשת השבוע יקראו בספר אחר פרשת פרה עם ברכה לפניה ולאחריה, ואח"כ יקראו בספר שלישי פרשת החודש, ויאמרו ההפטרה של פרשת החודש (שבה"ל ח"ד סי' ע"א).

ד. אם שכחו לקרות אחד מן הארבע פרשיות, וזכרו אחר שכבר אמרו ההפטרה של סדר השבוע בברכותיה, מוציאין ס"ת וקורין בו הפרשה בברכה לפניה ולאחריה, ויאמרו קדיש אח"כ, ומפטירין בלא ברכה לפניה ולאחריה. ואם נזכרו באמצע הברכה שלפני ההפטרה לאחר שכבר אמר השם של תחלת הברכה, 'גמור את הברכה ויאמר קצת פסוקים מהפטרת השבוע [כדי שתהיה לברכה מקום לחול] בלא ברכה אחריה, ויוציאו ס"ת וקורין בו לאחד מענינו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמר קדיש, ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניה, אבל הברכות שלאחריה מברך. ואם נזכרו מיד אחר שבירך ברכה אחרונה על התורה, יוציאו ס"ת אחרת ומניחין אותה אצל הראשונה, ויאמר קדיש, ואח"כ קורין עולה אחר שיקרא מענינו של יום, ויקרא ההפטרה בברכותיה (פ"ב שם סק"ב).

ה. אע"פ שבשאר שבתות אם נמצא טעות בס"ת בשעת קריאת המפטיר אין מוציאין ס"ת אחרת, מ"מ בשבת של ארבע פרשיות שקריאת המפטיר הוא לחובת היום, אם נמצא טעות בשעת קריאת המפטיר מוציאין ס"ת אחרת (פ"ב סי' קפ"ג סקכ"ב).

ו. מעיקר הדין קטן עולה למפטיר בד' פרשיות (הרמ"א סי' רפ"ב ס"ז), שהרי הש"ץ שהוא גדול קורא ומשמיע לציבור ומוציאן ידי חובתן, ויש מחמירין בדבר שאין קורין לקטן לעלות למפטיר בד' פרשיות, וכן נוהגין (פ"ב סי' רפ"ב סקכ"ג וביה"ל שם ד"ה או בד').

ז. נוהגין לומר יוצרות בשחרית של ארבע פרשיות, ובפרשת שקלים ופרשת החודש אומרים יוצרות גם במוסף (פ"ב סי' תרפ"ה סקכ"ב).

ח. נכון שבכל הפרשיות ראוי למדקדק בדבריו לכוין דעתו ולשומעם מפי הקורא (שם ס"ב).

ט. בכל ארבע פרשיות אין מזכירין נשמות ואומרים צו"צ במנחה. ולענין אב הרחמים כתב בא"ר בשם הגמ"נ די"ל בהם אב הרחמים, ובד"מ בשם מהרי"ל משמע דאין אומרים בהם אב הרחמים וכן העתיק בדה"ח (פ"ב סי' תרפ"ה סקי"ח).

פרשת שקלים

י. מה שקורין אותה בשבת זו, מפני שבאחד באדר היו משמיעין על השקלים כדתנן בריש מס' שקלים, והטעם מפני שאז הוא תחילת השנה לענין זה שיש להביא קרבנות הציבור מתרומה חדשה, ולכך היו משמיעין באחד באדר להביא שקליהן כדי שיהיו מוכנין לר"ח ניסן. ואף אנו קורין פרשת שקלים בזמן הזה כדי שיהיו משלמים פרים שפתינו לזכרון זה (ערוה"ש שם ס"ב, מ"ב סק"ב).

יא. ר"ח אדר הסמוך לניסן שחל להיות בשבת, קורין פרשת שקלים שהיא כי תשא, עד ועשית כיור נחשת, ומפטיר, ויכרות יהוידע,

יב. ומוציאין שלשה ספרים, באחת קורא פרשת השבוע ששה אנשים, ובמקום שנהגו להוסיף מוסיפין, ובשני של ראש חודש, ומתחילין וביום השבת, ומניחין ספר תורה השלישית אצלה ואומרים חצי קדיש, ובשלישי קורא מפטיר בפרשת שקלים (שו"ע שם ס"א ומ"ב סק"ד ה).

יג. אם אחר שגמר פרשת השבת טעה ולקח הספר תורה שהיתה מגוללת על פרשת שקלים, וביקר לפניה והתחיל לקרות, יסיים בפרשת שקלים, ואח"כ להעולה בספר תורה השלישית למפטיר יקרא עמו בפרשת ראש חודש, וההפטרה יאמר השמים כסאי, מאחר שבקריאת התורה נסתיים מענין של שבת וראש חודש (פ"ב סק"ח).

יד. אם שכחו ולא קראו פ' שקלים, מוציאים ספר תורה וקוראים פ' שקלים בברכה לפניה ולאחריה, ואם לא נזכרו עד אחר שבת אין לו תשלומין (רעק"א ס"א).

טו. בערב שבת שקלים יפריש עשרים ושש פרוטות לצדקה, כמנין שם הוי"ה ברוך הוא, ובראש חודש אדר יפריש שלש עשרה פרוטות כמנין אח"ד, והם כנגד שלשה פעמים אח"ד, נגד שלשה תרומות שהיו תורמין, ועל ידי כן ינצל מל"ט קללות, ויזכה לט"ל של תחיה (מעשה הצדקה דף קכ"ט אות מ"ה, מל"ה סי' ל"א ס"ב).

טז. קודם קריאת פרשת שקלים יאמר האדם בשמחה עצומה לשם יחוד וכו' הריני מוכן לשמוע קריאת פרשת שקלים שנכתב בתורתינו הקדושה כמו שתקנו לנו חז"ל (יסושה"ע שם).

יז. בשל"ה כתב שאף אם ארבע פרשיות הן דרבנן, יש ליזהר בהן יותר מפרשיות של כל השנה (א"ר ס"ק כ"ג).

טיב הבנין

• חיוב החזירות בדינים שבין אדם לחבירו •

מדוע תיכף אחר קבלת התורה לימד אותם דייקא דיני ממונות

בפרשתן (שמות כא א) "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, כי תקנה עבד עברי" וגו'. ודרשו חכמינו ז"ל כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני.

וכבר האריכו המפרשים לבאר טעם הדבר מדוע תיכף אחר מתן תורה התחיל ללמדם דייקא ההלכות ודיני ממונות השייכים לחלק חושן משפט, ולכאורה היה מן הראוי להתחיל תחילה במצוות שבין אדם למקום, ובהלכות השכיחות שבאורח חיים הנוגעות למעשה, ומדוע הקדים את ההלכות שבין אדם לחבירו. וכן ידוע הקושיא מה היה ההוה אמינא שלא יהיו נאמרים בסיני, והלא כל התורה כולה נאמרה בסיני.

גודל מעלת המצוות שבין אדם לחבירו

ובכלי יקר מתרץ שבא הכתוב להורות שההקדמה והתנאי לקבלת התורה היא, שיקיים האדם גם את הדינים הנוגעים לבין אדם לחבירו, ולידע ולהודיע כי שוה חשיבותן למצות שבין אדם למקום, וכולן נאמרו מפי הגבורה בסיני, ואדרבא דרך ארץ אף קדמה לתורה, ועל כן התחיל תחילה ללמד את ישראל אורחות חיים בהלכות דיני ממונות כי הוא קודמת לגופי תורה.

ורמז נאה אמר בזה הרה"ק מפרשיסחא זיע"א בביאור הכתוב "אשר תשים לפניהם", דבא לרמז שדיני ממונות הם קודמין לכל דיני התורה, וזהו שדייק לומר 'לפניהם' כלומר קיום ההלכות שבין אדם לחבירו יתירה במדריגה 'לפני' המצוות שבין אדם למקום.

ואכן כאשר נתבונן בזה נראה שיתירה מעלת המצוות שבין אדם לחבירו וכפול שכרה, כי הרי המצוה שבין אדם לחבירו היא גופא גם כן מצוה שבין אדם למקום, שהרי מקיימה מפני שכך ציוה הבורא יתברך, נמצא שכל מצוה ממצוות שבין אדם לחבירו כלולה בה גם כן קיום מצוה שבין אדם למקום.

דרך ארץ קדמה לתורה

וכבר אמרו חכמינו ז"ל (ויק"ר תנא דבי אליהו רבה) 'דרך ארץ קדמה לתורה' וביאר הרה"ק מקאצק זי"ע, שהכונה היא שדרך ארץ הוא הקדמה לתורה כדוגמת אדם הכותב הקדמה בתחילת הספר, וכמו שעל ידי התבוננות בהקדמת הספר יוכל אדם לידע מהות הספר ותוכנו, כמו כן הדרך ארץ הוא הקדמה לתורה שניכר מתוך התנהגות דרך ארץ של האדם, מהות התורה שבקרבו.

ואימרא נעימה שמעתי בזה, דהנה הכתוב הנאמר בפרשתן (שמות כד ז) "ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" לכאורה מקומה קודם קבלת התורה, כי הרי בני ישראל אמרו פה אחד נעשה ונשמע כבר קודם מעמד הר סיני, ומדוע נכתבה רק אחר סדר הלכות דיני ממונות שבסדר משפטים, אלא שבא הכתוב להורות לנו וללמדינו אורחות חיים שאף כל פרטי הדינים של בין אדם לחבירו הם הם גופי תורה, ושוין בחומרתן כדינים שבין אדם למקום.

וכבר תמה על כך הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל האיך שבדינים הנוגעים לחלק 'אורח חיים' נהגו ישראל קדושים שלא לנטות ימין ושמאל בלי שאלת חכם, ואף במקום שהדברים פשוטים אצלם לא יעשו שום מעשה בלא הוראת חכם, ואילו בשאלות הנוגע ל'חושן משפט' ודיני ממונות ששכיח בהם שאלות קשות וחמורות ורבה המכשלה בהם, ואף על פי כן משום מה לא הורגלו הבריות לבוא לפני הרב להציע את ספיקותיהם בהלכות אלו, ולדאבוננו איש הישר בעיניו יעשה.

בהלכות שבאו"ח ויו"ד לא שייך לעשות פשרות

ורביה"ק בעל דברי יואל מסאטמאר זי"ע, הגיד בזה בדרך מליצה דהיינו טעמא שבסדר השולחן ערוך לא התחיל תחילה בדיני חושן משפט, כי כידוע דיני ממונות מיוסד כולו על הכרעות ופשרות כפי ראות עיני המורה, וכמו שרמז זאת בעל הטורים 'המשפטי"ם' ראשי תיבות 'הדיין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט', ועל כן לא רצו להתחיל ולסדר את השלחן ערוך בהקדמת חלק חושן משפט, כי חששו שההמון עם ילמדו ממנו ויבואו לעשות הכרעות ופשרות גם בחלק אורח חיים ויורה דעה אשר כמובן שם לא שייך כלל המושג של פשרות, ואשר על כן קבעו את חלק האורח חיים בראש וראשונה.

בראש וראשונה צריך לעיין אם הממון שבידו הם בתכלית הכשרות

ודבר נפלא כתב הבית הלוי (ריש פרשת תרומה): דפרשת תרומה באה דייקא אחרי פרשת משפטים, כי בתחילה קודם שיעשה האדם צדקה בממונו צריך לראות שלא יהיה בממונו חשש גזל דאם לא כן אין הצדקה מועלת לו כלל, וכמו דלולב הגזול פסול משום מצוה הבאה בעבירה, וזהו שאמר הכתוב (ישעיה נו א) "שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא", ועל כן אמר להם תחילה משפטים ורק אחר כך ציום על נדבת המשכן.

קיום דיני המשפטים מפני צווי ה' ולא משום שהשכל מחייבן

ובדרך נוסף מבואר בדברי החידושי הרי"ם זיע"א, על מה שאמרו חכמינו ז"ל 'מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני', דלכאורה הלא כל המצות נאמרו בסיני וכמו שדרשו בגמרא (מגילה יט:) על הפסוק (דברים ט ז) "ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר" מלמד שהראהו הקדוש ברוך הוא למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, ומה שהסופרים עתידין לחדש, ואם כן מה הרבותא בזה שאף פרשת 'ואלה המשפטים' נאמרה למשה מסיני.

ותירץ החידושי הרי"ם ביסוד נפלא, שחכמינו ז"ל באו להורות לנו שכל התורה וכל פרטותיה ודקדוקיה הם המה מצוות ה' ורצונו יתברך שמו, וחידש לנו בפרשתן שאף המשפטים שמובנין על פי שכל האדם והשכל מחייב לקיימן, עם כל זאת הם רק מפני שכן רצונו ית', ולא מצד הסברא והשכל, וזהו שאמרו חכמינו ז"ל 'מה הראשונים מסיני, אף אלו מסיני' שאפילו ההלכות והדינים שהשכל מחייבן, גם כן תורה מן השמים היא וכל פרטיה ודקדוקיה נאמרו למשה מסיני.

חיוב התשובה טרם גשתו לעסוק בדיני ממונות

וכעין זה מביא בספר מאור ושמש (בפרשתן ד"ה ואלה) וכה דבריו: דהנה ידוע שנתינת התורה הקדושה היה באש וברתת וזיע, כמבואר בכמה מקומות. וזה היה רק בעשרת הדברות לבד, אבל חכמינו ז"ל למדו בגזרה שוה במסכת ברכות (כב.) שכל המצות וכל לימוד התורה צריכה להיות ברתת וזיע, וכו', נמצא למידין מכאן, שהתורה אינה נקנית לאדם אלא אם כן לומד באימה וביראה וברתת וזיע, וכל לימוד התורה ועשיית המצות - צריכין להיות וללמוד בהתלהבות גדול, דהיינו ברתת וזיע, כמו שקיבלו אבותינו את התורה על הר סיני. וצריך האדם לפשפש במעשיו היטב ולהרהר בתשובה קודם הלימוד, ולא כמצות אנשים מלמדה - רק שישבר את לבו על מעשיו בעת עמדו להתפלל או ללמוד, ולקבל עליו לבל יחזור עליהם. כמו שהיה מרגלא בפומיה של אדמו"ר הרב הקדוש רבינו יעקב יצחק הלוי זצוק"ל מק"ק לובלין על פסוק (תהלים נ טז) "ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי", זה קאי על מי שלומד תורה ואינו עוזב את דרכיו הרעים ומהרהר עליהם בתשובה קודם הלימוד, ועל ידי שעושה תשובה קודם הלימוד - הוא לומד באימה ויראה ברתת וזיע.

וכשהאדם לומד ספרי מוסר וכדומיהן, על ידי שהן מעוררין את האדם לתשובה - נקל הוא זאת שילמד באימה וביראה, אבל כשלומד פלפולי הש"ס והלכות, 'ובפרט דיני ממונות' - מאד מאד קשה ללמוד באימה וביראה, אדרבא, שיוכל לבוא חלילה לידי התפארות ח"ו כשיחדש איזה חידוש בלימודו. לכן צריך ביותר קודם שישב ללמוד דיני ממונות - לעשות תשובה, ויתחרט על חטאיו, וילמוד אותה באימה ויראה וברתת וזיע, ע"י"ש.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שנזכה לקיים את המצוות שבין אדם לחבירו בכל פרטיה ודקדוקיה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים כל דיני הממונות לשם שמים, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

טיב המעשיות

א. טל ילדות

רבינו הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ [ראפפורט] זצוק"ל, בעל ההילולא, נולד לאביו הגה"ק המקובל רבי גמליאל הכהן זצוק"ל, ראש ישיבת קישענוב המפורסמת, ביום כ"ד תמוז תר"פ לפ"ק.

אביו הגדול היה כהן מיוחס, בן אחר בן, דור שמיני לרבינו הש"ך זצוק"ל זי"ע. שנים רבות חיבר ספר ענק יקר המציאות על כל ה"פרי מגדים", היה זה חיבור אדיר ממדים שטרח ויגע עליו רבות בשנים. אך לא זכינו לאורו, מחמת השריפה גדולה ששלטה פעם בשבת קודש בביתו שבצפת וכלתה את החיבור כולו, וחבל על דאבדין.

אבי זצוק"ל ראה את החיבור הזה, ואמר שכשראה אביו שנשרף הכל עמד והצדיק עליו את הדין, שכנראה זה רצון שמים. ותלה זאת לזכותו שעמדה לו להוציא את ספרו "מעדני השולחן".

• §•§ •

שמעתי מהאשה הצדקנית מרת חוה ווייק מצפת ע"ה [לפני יותר מחמישים שנה], שהיתה גרה בשכנות עם זקנתי הרבנית אסתר מירל ע"ה, שכשהגיעו הוריו של אבי לצפת ת"ו בימי החנוכה שנת תר"פ, מצאו את מקום מגוריהם עם בניו ובנותיו בדירת מרתף קטנה.

כמה חודשים לאחר מכן, ביום כ"ד תמוז שבאותה שנה, נולד למז"ט כ"ק אאמו"ר, ולאחר לידתו סיפרה זקנתי לשכיתתה הנ"ל, שאמרה לבעלה שיש להם מקום עבור התינוק החדש רק תחת המיטה...

השיב לה זקני: אל תזלזלי בו בעובר זה, כי עוד יהיה לנו נחת ממנו יותר מכולם! וכך הוה.

• §•§ •

לאחר שנים רבות בעת שהוציא לאור את ספרו הנודע "מעדני השולחן", נכנס אבי מורי זצוק"ל לבית מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצוק"ל שבשכונת 'שערי חסד', לבקש הסכמה על ספרו. בין הדברים הזכיר אבי את שם אביו רבי גמליאל זצוק"ל, והנה לפתע פתאום פרץ רבי שלמה זלמן בבכי, לתדהמת אבי זצ"ל וכל הנוכחים.

כשנרגע מבכיו סיפר, שזוכר הוא היטב את הסבא הצדיק רבי גמליאל מלפני ששים שנה שהיה מגיע הרבה ל'שערי חסד' בסוף ימיו. [לאחר עלייתו מקישענוב דר בצפת, ובסוף ימיו היה עולה הרבה לבקר בירושלים עיה"ק, בבית בתו וחתנו מהר"י אשר לעמיל בטלמן זצ"ל שבשכונת שערי חסד]. כשנפטר ידעתי שהשאיר אחריו יתום קטן [אבי היה יתום מאב ואם בגיל 9] שנשאר בלא משען ומשענה, בהעדר משפחה אומנת וכו'. ובימים הקשים ההם גורלו של יתום בירושלים היה קשה מאד, הן בגשמיות והן ברוחניות כנודע. ובכל השנים היה לבי נוקפי, מה נעשה בו עם אותו יתום? ולא עלתה בידי לפגוש בו, ומי יודע מי טיפל בו? והנה ברוך השם רואה אני אותך כעת בגודל טובך ברוחניות ובגשמיות, ובחיבור ספר חשוב כזה!

ב. עת כלולות

סיפר לי אבי מורי זצוק"ל, שהיה כידוע יתום מאב ואם מגיל תשע שנים, והתגדל בבית היתומים "דיסקין".

והנה כשעזרו השי"ת ומצא את בת זוגו למזל טוב, נצרך לסכומים גדולים בשביל הוצאות הנישואין. הגם כי בימים ההם היו משתדלים לצמצם בהוצאות בכל האפשר, ולא הגיעו לכדי הסכומים האדירים הנצרכים בימינו לשמחת הנישואין, מכל מקום גם המינימום שבהכרח לא היה בידו, והיה זקוק בדחיפות להלוואה גדולה, בשביל חתונתו שהתקרבה ובאה בשעטו"מ.

מטבעו היה אבי ביישן גדול, ולא מצא עצות בנפשו כיצד יגש ולמי יגש לבקש הלוואה. בגמ"חים הגדולים שהתנהלו אז בירושלים דרשו להציג כמה 'ערבים' נאמנים המתחייבים לפרוע את כל ההלוואה משלם באם ישתמט הלווה מחובתו, ובעדינות טוהר מידותיו הנאצלות לא ידע אל מי לפנות בבקשת הערבות, וכיצד ניגשים למלאכת גיוס הכספים.

הוא התהלך במבוכתו כך, כשנפשו מתייסרת בחיפושים, והנה בדרך לא דרך נודע הדבר להרה"ח רבי גרשון שטמר זצ"ל, יושב ראש הנהלת העדה החרדית בירושלים עיה"ק, איש גדול בתורה ובמעשים טובים, שהיה אחד מגדולי בעלי החסד שבדור אחרון, ועוסק בצרכי ציבור באמונה. הוא היה דוגמא למופת לבני ירושלים בדרכי קיום מצות גמילות חסדים בהידור רב, לכל איש ישראל בכלל ובפרט. גם כאן החליט

הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ זצוק"ל

לרגל האי יומא דהלולא רבא של אביו הגדול של מורנו ורבינו שליט"א, ה"ה הגאון הצדיק רבי לוי הכהן (בן הגה"ק רבי גמליאל) רבינוביץ זצוק"ל, בעל "מעדני השלחן" (נלב"ע ב' אדר תשע"ה) ובהיזתנו כעת בעבודת עריכת הספר החדש המהודר והנאה "טיב המסורת" – תולדותיו של צדיק הגאון רבי לוי זצ"ל. נלקטה נא מעט מזעיר גרגרים נעימים פירות מתוקים מהליכותיו בקודש של אותו צדיק נשגב אוהבם ואהובם של ישראל.

המעשיות שלפנינו מבוררים כמולת נקיה מתוך הספר הגדול דגן "טיב המסורת", הנמצא בשבלי עריכה מתקדמים – וממנו ניקח לעבוד את ה'!

זכות רבינו תגן עלינו ובעדנו, להתהלך בדרכי טובים וישרים, ולהמציא מסילות של תורה ויראת שמים שזורים במרדות טובות ומתוקות, לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו!

להידתם לעזרתו של היתום, ולקיים בו מצות "עזוב תעזוב עמו"!

בהכירו את רגישותו העדינה של אבי זצ"ל, הלך מעצמו בלי אומר ודברים אל כמה מבעלי היכולת שבירושלים בבקשת הלוואה, וכן הביא אל הגמ"חים כמה 'ערבים' כנצרך, עד שהצטבר תחת ידו סכום גדול ונאה, שהיה בו כדי לכסות חלק גדול מהוצאות הנישואין. הוא הגיע יום אחד אל אבי, ובדרך כבוד ושמחה תחב את כל הסכום אל תוך ידו, באומרו לו במתק שפתיו: אין צורך להילחץ! הא לך הלוואה זו, תחזיר לי אותה כפי שתוכל ובזמן שתוכל!

כך, בלא שום תנאים והצבת זמן פירעון דוחק, עזר בעדו בכל הוצאות החתונה!

לאחר נישואיו פרע אבי זצ"ל מדי חודש בחודשו את אותה הלוואה כפי יכולתו, כשר' גרשון מצידו מעולם לא הלחיץ ולא דחק בו, כך נמשך פירעון הלוואה כמה שנים טובות.

ג. חינוך הבנים והבנות

אבי מורי הגאון זצוק"ל היה מחנך תמיד את צאצאיו ואת ביתו אחריו, לומר בכל דבר שהוא 'לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו', כמו שציוה לנו בזה הרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע בצעטיל קטן (פ"ק ד) עיין שם.

• §•§ •

זכור אזכור שבהיותי נער קודם בר מצווה למד עמי אבי מורי זצ"ל את כל הלכות תפילין, וכן למד עמי את הלכות עטיפת טלית, כדי שאדע איך להתעטף בטלית מיום הבר מצווה לצורך נשיאת כפים, [שאמר שיזהר הידור ללבוש טלית שלי לאחר שמונה עשרה], וכן למד עימי את כל הלכות נשיאת כפים.

• §•§ •

זכור עמדי איך שנהג אבי מורי זצ"ל ללמד את בני ביתו הלכות שבת מידי שבת בשבתו באחת הסעודות של שבת. ועל אף שרוב בני ביתו היו בנות קבע את דבריו על הכלל כולו, וכל אחיותיי בקיאות הן בהלכות שבת על בוריין, כי אבי מורי חזר ושינן את הדברים שוב ושוב, למען יחדורו הדברים בלבות כל בני הבית, כי לענין האסור והמותר אין שום נפקותא בין איש לאשה, שגם נשים מחוייבות בלימוד ההלכה, כי גם עליהם לדעת את המותר ואת האסור.

ד. הרבצת תורה

במשך שלשים ושתים שנים היה אבי מורי הגה"צ זצ"ל ריש מתיבתא, ומרביץ תורה לתלמידים. הוא נחל הצלחה גדולה בתפקידו, והיתה לו סייעתא דשמיא מיוחדת במלאכתו, עד שנחשב לאחד המומחים בחינוך, והיו עולים להתייעץ עמו ממוסדות וקהלים שונים.

הוא היה 'אמן החינוך', אף שמעולם לא עבר שום 'קורס' למלמדים, ולא קיבל שום 'סדנא' לחינוך, ובכל זאת לא נזקק מעולם להכות מישהו מתלמידיו.

רבים תמהו והתפלאו בשעתו, מה הוא סוד הצלחתו הגדולה? כיצד הוא מעמיד עדרים עדרים של תלמידים מופלגים בתורה וביראה?

אך כיום ניתן לגלות, שהיה שופך תפילות רבות בדמעות רותחות להצלחת תלמידיו!

פעמים רבות בזמן ההפסקה, כשהיו המלמדים יוצאים לפוש קמעא, ולהתכנס יחדיו 'בחדר מלמדים', לשתות תה ולשוחח... היה הוא נשאר בביתו, נועל את הדלת, ונוטל ספר תהלים לידו ושופך דמעות להצלחת התלמידים, שיהיה הקב"ה בעזרו לעשות מלאכתו נאמנה.

ואכן העיד בפני בהזדמנות אחת, שברוך ה' מתוך שלושים ושתים מחזורים שלימד, אף תלמיד לא החמיץ ולא התקלקל! הנה לנו תוצאה של תפילה ישרה ומקובלת לפני כיסא הכבוד.

• §•§ •

אבי מורי זצ"ל כשהיה מחנך בחורים בישיבה, הרגילם לשנן פרקי משניות בעל פה, כדי שיוכלו לחזור עליהם בלכתם ברחוב העיר ובשאר הזדמנויות, ובכך חיגך אותם לנצל כל רגע ללימוד התורה. כדי שבזמנים שקשה כשאין יכולים ללמוד מתוך ספר, גם אז יוכלו לקיים מצות תלמוד תורה כשיחזרו מתוך הזיכרון.

כהיום ישנם כמה וכמה תלמידים שלו, שכבר יש להם בלעה"ר נכדים ונינים, ומעידים על עצמם שעד היום שומרים הם על הרגל זה, וכך מנצלים את הזמן ביותר.

וכן שמעתי מפי תלמידו הגאון הגדול רבי יעקב בלוי זצוק"ל, דיין העדה החרדית וראש ועד הכשרות, ורב דסנהדריה.

זה בא כמובן מחביבות המצוות, כששמחים בתורתנו הקדושה, וחשים בכל רגע כנוקב מרגליות, בלימוד התורה בפרט ובכל המצוות בכלל, על ידי זה משתדלים ומשקיעים את כל הכוחות ביגיעה בתורה ועבודת השם.

ה. שמירת הלשון

כידוע הצטיין מורנו ורבינו זצ"ל במידת שמירת הלשון והזהירות בדיבור, והיה תדיר מעורר על מידה זו בכל הזדמנות שנקרתה לפניו, והיה נקרא בפי אנשי ירושלים 'החפץ חיים של דורנו'.

כאשר הוציא לאור את הכרך הראשון של חיבורו הגדול "מעדני השולחן", ראה לנכון לעורר על כך בהקדמת הספר, על אף שאין ענין זה קשור כלל למטרת הספר ומהותו, שעוסק כולו בענייני יורה דעה, עם כל זאת בהיות שמירת הלשון משוש חייו לא שת ליבו לכך, וכתב התעוררות גדולה למי שלא נזהר בזה, 'אוי לו בעולם הזה אוי לו בעולם הבא' וכו', עיין שם בדברים נוקבים.

כמו כן החדיר ענין זה תמיד בבניו ובתלמידיו, וחירזם ללמוד בספר 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', וכמה וכמה שיעורים בזה נוסדו מכוחו כידוע.

• §•§ •

משל נאה שגור היה בפי אבי מורי הגה"צ בעל מעדני השולחן זצוק"ל בענין שמירת הלשון, אשר בהיותו מפורסם בלשונו הנקיה ובזהירותו המופלגת מכל סרך חשש עוון לשון הרע, היה זה בבחינת נאה דורש ונאה מקיים:

פעם מצא לו החמור בדרכו ביער עור של אריה מת [פוחלץ], כשעליו השיער הארוך של הרעמה, המעוטרת כמו 'כתר' על ראש הארי מלך החיות. מצא העור חן בעיני החמור, נטלו לעצמו והתעטף לו באדרת המלכות.

כך יצא לו החמור כשהוא מחופש לאריה לטיול נעים בין עצי היער, שואף לריאותיו אוויר צח, ונהנה מריח הפרחים היפים והדשא המוריק. - אך יותר מכל נהנה החמור דנן מהכבוד הגדול שרחשו לו חיות היער, בכל מקום שעבר זזו החיות הצידה, וקדו קידה לכבודו של האריה הגדול מלך היער!

וירא החמור כי טוב, והחליט שזו תחפושת הולמת... בראותו שכך מכבדים אותו כולם כמו מלך! ולא אבה להיפרד מאדרת הממלכה בכל מקומות הילוכו.

יום אחד, בעוד החמור-אריה מתהלך להנאתו בין שבילי היער, כשכולו נפוח בגאוותו וגסות רוחו, וחבורת 'גן החיות' פוחדים ורועדים ממנו... חלף בדרכו השועל [פוקס] הנודע בפקחותו, כראותו את חכבוד הרב שרוחשים החיות למלך המתקרב הביט השועל היטב אל תוך עיניו, ומראהו עורר בו תהיות וספקות... זה לא מבט של אריה! - הרהר השועל בחכמתו, האריה מבטו נוקב בגבורת ארי, מלא תעוזה ומלכות, שולט הוא בעיניו על כל המרחב כמלך! ואילו זה המתהלך

המשך בעמוד הבא |>

טיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

'לכל אשר יקראוהו באמת'

סערת רוחות עזה פקדה את יושבי ארץ ישראל מלוות בסופות רעמים וקור עז.

בשעה שתיים עשרה וחצי בלילה, קבלתי טלפון מהמנהל של בית הספר בו אני עובד כאיש אחזקה. הוא עידכן אותי שחלק מגג בית הספר העשוי מברזל עף עם הרוח והממטרים נכנסים היישר לבית הספר. לשאלתי מה הוא רוצה שאעשה בשעה כה מאוחרת? השיב שאם לא אגיע לסדר את זה הלילה, מחר כל בית הספר יושבת מחמת ההצפות. לא היה לי לב לבטל לימודים של כל הבנות, אזרתי כוחות ויצאתי לבית הספר לנסות לתקן את הנזק.

טיפסתי לגג בית הספר ואכן מצאתי את גוש הברזל המעופף.

תפסתי בו בכל כוחי למרות הקור המקפיא ואיך שהוא לשמחתי הרבה הרוח הנושבת סייע בידי להשיבו למקומו כאשר מעוצמת הרוח נכנס הפלטה בדיוק היכן שרציתי וכל מה שנותר לי זה לחזק ולקבע את גג הברזל. הלכתי להביא את הציוד על מנת לקבע את גג הברזל ואז הגיע רוח חזקה מאוד ששוב הרימה את פלטת הברזל, אלא שהפעם הוא עלה באוויר וצלל שלוש קומות היישר לתוך חלל בית הספר...

תחושת ייאוש מוחלטת אפפה אותי. הידיים קפואות, כל הגוף עייף מכל היום. יצאתי מהמיטה באמצע הלילה והנה גל תקוותי לתקן את הנזק נגוזה בבת אחת. איך ארים את הפלטה לבדי? למי אתקשר בשעה כה מאוחרת שיבוא לעזרתי? ירדתי וקשרתי חבל לפלטת הברזל ופשוט פרצתי בבכי. "מאין יבוא עזרי? עזרי מעם ה'? אבא אני מתחנן אליך אין מי שיכול לעזור לי עכשיו. אני לא חייב לבוא לפה בשעה כזו, אבל עשיתי את זה למען הבנות שלך!!! בבקשה תעזור לי!!!"

עוד הדמעות יורדות על לחיי והטלפון מצלצל. על הקו הבן הגדול שלי שזה עתה חזר הביתה ושאל אם אני צריך עזרה?

כמובן שהשבתי בחיוב והוא בא ומכל הלב עזר לי ותוך זמן קצר סיימנו את המלאכה על הצד הטוב ביותר.

התברר שהוא חזר מאוחר הביתה ושאל את אשתי היכן אבא? ואז אמרה לו שהזעיקו אותי דחוף, והציע לו להתקשר לשאול אותי אם אני זקוק לעזרה. כל זה בזמן היאוש שאני פונה לה' בתסכול גמור ובוכה לעזרתו.

אכן, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת!!!

בעל המעשה:ב.ש.

הפעונין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזמן לשלוח אל ר' שפחה ספואלס בפקס: 15326517922

כאן לפנינו עיני 'חמור' לו... מבטו ריק מתוכן כמו של חמור! - אך מאיזך הוא נראה אריה... העור שעל גופו עור של אריה, הרעמה שעל ראשו גם היא כמו כתר של אריה...

כך התלבט לו השועל בספקותיו, כשאינו מצליח לגלות פשר דבר. לפתע השכיל השועל בערמימותו ומצא עצה טובה לפשוט את הספק שלפניו, הוא הרים מן הארץ כמה אבנים קטנות, והשליכם היישר על ראש ה'אריה' המתהלך לפניו. והנה זה מרוב בהלה ופחד החל בצעקות רמות, באותו רגע שמעו כולם שהוא 'נוער' וצועק בקולו של חמור... ותיכף התגלה הסוד והמרמה, שאין כאן אלא 'חמור' פשוט שהתחפש לו לאריה... על אתר עטו עליו כל חיות הטרף, וטרפוהו בחמת זעם!

כך גם בנמשל, סיים בעל 'מעדני השולחן' זצ"ל, כל עוד האדם שומר את פיו ולשונו, ואינו משמיע קולו, הרי הכתוב מעיד בו (משלי יז, כח): "גם אויל מחריש חכם ייחשב, אוטם שפתיו נבון". - אבל משפותח פיו ומשמיע את קולו בפטפוטים שונים, הרי מיד נודע מי הוא ומה הוא האדם...

• §•§ •

אחד מן הגדולים שבדור הקודם היה נוהג לשלוח אל אבי זצ"ל שמות של חולים שהיו במשפחתו להזכרה, וכן את היולדות לפני לידתם, כדי שאבי יתפלל עבורם. כשהחל במנהג זה גיחך אבי וצחק, הוא הרגיש כאילו עושה עמו ליצנות... אך אותו צדיק אמר לו: הפה שלך נקי ביותר, ואני צריך תפילות מפה שכזה! גם הרה"ח המפורסם רבי משה עהרנטל זצ"ל - שזכותו גדולה לאין ערוך בהיותו הראשון שהקים כאן בארץ הקודש בית חינוך הגון על טהרת הקודש לבנות ירושלים, הצועדים בדרכי אנשי ירושלים של מעלה - היה מזכיר את עצמו רבות אצל אבי מורי, והיה נוהג לומר שפיו של רבי לוי מוצא חן בעיניו מאוד, בהיותו נקי וטהור מכל רבב של סרך שקר או דיבור אסור, ולכן ברכותיו ותפילותיו נשמעות.

ו. לימוד התורה

דרכו בקודש של אבי מורי זצ"ל כל ימי חלדו עלי אדמות, שיהא עיקר מעיינו ומשוש חייו בעסק 'לימוד התורה' הקדושה, מתוך יגיעה ועמל מפרך, בהתמדה ובשקידה.

את עיקר חייו הקדיש ללימוד 'הלכה למעשה', וכך הדריך אותנו בניו ותלמידיו, שלא להסתפק רק בלימוד גפ"ת בלבד, וגם שלא לעצור אחר לימוד כל הסוגיא והמפרשים עם הפלפולים הנצרכים להבנת נבכי מהלך הסוגיא ושורשי הדינים בלבד. - אלא להמשיך בעמל לימוד השולחן ערוך והפוסקים, ולסכם בבירור מסקנת הדינים העולים להלכה למעשה.

• §•§ •

כשלמד אבי מורי את הש"ס, לא היה ברשותו ש"ס בבלי גדול ומפואר של עשרים כרכים הדורים כבימינו... כי אם ספר אחד גדול כבד ועגק, של כל הש"ס בכרך אחד! - כמנהג הימים ההם, שבשביל החיסכון בעלות הדפוס, היו מדפיסים את כל הש"ס כולו בכרך אחד. היה זה ספר גדול ועב כרס מאוד.

באותו ש"ס היה אבי לומד והוגה בערגה כל ימי חייו בשמחה גדולה, והיה בקי בו יפה יפה... - כיום יש להרבה אנשים 'ש"ס חתנים' גדול יפה ומהודר, בעל עשרים כרכים, באותיות מאירות עיניים! ואף על פי כן אין הם בקיאים כל כך בש"ס... [ובדרך צחות אמרתי, שבעבר שהיה כל הש"ס רק ספר אחד יודעו היטב את כל הש"ס, שכן לא היו צריכים ללמוד רק ספר אחד... אבל כיום צריכים כבר לדעת עשרים ספרים...]

• §•§ •

מעשה היה באבי מורי זצ"ל ביום הפורים, כשהלך ברחוב העיר עבר לידו שיכור מתנועע לכל צד, ובחוסר זהירות ודחפו והפילו לארץ. והיה זה ברחוב צדדי שלא עברו שם בני אדם. כיון שהיה קשה לו לקום לבדו, שכב שם במשך כעשרים דקות (!) תמימות עד שבא שם חתני והרימו, וכשהרימו אותו לא היה לו שום תרעומת.כשקם שאלו חתני כיצד הוא רגוע כל כך, אמר לו אבי, ידע אתה מה עשיתי בזמן ששכבתי פה ולא יכולתי לקום - אמרתי כמה פרקי משניות בעל פה, שהרי אם איני יכול ללכת עתה, לפחות ארויח כמה פרקי משניות. התנהגות זו באה מחמת אמונה בקדושת התורה ומעלתה, וכשיידע האדם כמה גדול וחשוב בשמים רגע אחד של לימוד תורה, הרי יזדרז מאוד לנצל הזמן ללימוד התורה הקדושה.

• §•§ •

אחי הרה"ג רבי אלחנן הכהן שליט"א - אשר התמסר כל כולו לאבי מורי זצ"ל בחיי חיותו, ומתמסר גם כהיום בלב ונפש להוציא לאור את ספריו המאירים, אמר לי, כי עדיין מונחים בגנזיו של אבא המון כתבים, וברצונו עוד להוציא לאור כ"ד ספרים (!) מאלו הכתבים.

הרי לנו מכאן כי אלו הכתבים שכבר יצאו לאור הם בבחינת 'גילה טפח וכיסה טפחיים', ועוד הספיק הרבה יותר ממה שעיינינו רואים כהיום.

ז. מידות ודרך ארץ

מידת הענווה היתה נר לרגליו של אבי מורי הגה"צ זצוק"ל, הוא לא 'הבין' בכבוד... ולא ידע גאות מה היא, והיה מחונן מאוד במידת הצניעות. מידת ההסתפקות היתה טבועה בו תמיד, ולא נשא עיניו להתאוות ולחפוץ מחוץ למה שיש לו. מעולם לא רצה ולא חיפש אחר הרווחה יתירה, כאשר רגילים בדורנו. דירתו הדלה והצנועה שבבתי נייטין העתיקה היתה די והותר עבורו, ולא רצה מעולם יתר מכך.

• §•§ •

היתה טבועה בו באבי מורי זצ"ל מידת 'עין טובה', לומר בפני כל אדם את מעלתו ואת טובתו. כידוע ומפורסם בין אנשי ירושלים, שהיה מאיר פנים לכל אדם תמיד, ומידת הענווה והביטול נר לרגלי קדשו בכל מהותו. ומכאן שורש צהלתו שעל פניו תמיד, כדי לחזק ולעודד את ישראל להסתכל ולראות הטוב שבכל אדם.

• §•§ •

כמה היה אותו צדיק מתוקן במידותיו, אשר לזכרו ולשפלות רוחו תאוות כל נפש, הוא היה מצוין מאוד בטבעו הוותרני, לוותר בפשיטות וטבעיות משלו לאחרים. ואף חינך לזה תדיר, שזכה להעמיד תלמידים הרבה בכל המקומות שהרביץ בהם תורה לעדרים, ובכל מקום שלימד היה מחנך בייחוד לתקן המידות, ולהיות האדם תדיר מעביר על מידותיו.

• §•§ •

זכורני שבת אחת שלא שרנו 'זמירות שבת קודש' בקול, כי אם בלחש. היה זה כשבבית אחד השכנים ארע אסון ל"ע באותו שבוע כשנפטר להם ילד, ולכן באותו שבת החליטו אבי ואמי ע"ה שאין זה ראוי שנשיר ונזמר הזמירות בקול כדרכנו. משום שזה ייראה בעיני השכנים כמי שאין משתתפים ואין מרגישים בצערם, ועולם כמנהגו נוהג בשירים ובזמירות, וכדי שלא לגרום להם צער מחשבה כזו, נמנענו באותה שבת משירת הזמירות בקול.

• §•§ •

בהזדמנות אחת, כשהיה אבי מורי הגאון זצ"ל לפני ניתוח לב, בשכבו בבית החולים על מיטת ההכנה לניתוח, ערך עם עצמו 'חשבון הנפש'. בעומדי מראשותיו בלא שיבחין בנוכחותי, שמעתיו מתבטא בינו לבין עצמו: ברוך השם, בדברים שבין אדם לחברו ערכתי חשבון נפשי, ואין בי שום דופי! אבל בעניינים שבין אדם למקום אולי דורשים ממני להוסיף ולתקן.

• §•§ •

מן הראוי להעתק בזה את לשונו הזהב שכתב בראש צוואתו המפורסמת, צוואת הקודש: "אבקש שיהיה אצלכם שלום ואהבה אחד להשני, ולוותר כשיש סכסוך, כי השלום הוא דבר גדול מאד. כמ"ש (ויקרא יט, יז) 'ואהבת לרעך כמוך', ואהבה מביאה השלום".

ועוד שם (אות ב ס"ק ד): "בני האהוב המקובל רבי גמליאל, אבקש שישתדל שלא יהיה שום מחלוקת וכו'", עיין שם עוד.

ח. אשכבתיה דרבי

עד יומו האחרון היה אדוני אבי מורי זצ"ל בצלילות ישוב הדעת, וממש טרם סילוקו עוד זכה לברך ברכת שהכל נהיה בדברו, כמנהג כמה צדיקים קדושי עליון, וכך מסר את נשמתו ליוצרו.

• §•§ •

על אבי מורי בעל ההילולא זצ"ל אמרו חכמי ירושלים שהיה כדוגמת החפץ חיים זצוק"ל בדורינו, כידוע שהיה כל ימי חייו דבוק בחפץ חיים ז"ע, בתורתו ובדרכיו, ודמות דיוקנו לנגד עיניו תמיד. אף חיבורו הגדול 'מעדני השולחן' על שולחן ערוך יורה דעה התחבר באותה מתכונת של הספר 'משנה ברורה' שחיבר החפץ חיים על שולחן ערוך אורח חיים, ותורתו וספריו שגורים על פיו ולשונו תמיד. כידוע שהיה זהיר מאוד בדיבורי פיו, שיהיו מנופים בי"ג נפה, והיה לו פה קדוש וטהור בשמירת הלשון בדקדוק רב. ולפלא שהאריך ימים עלי אדמות בדיוק כמנין שנות החפץ חיים, ששניהם חיו תשעים וארבע שנים ושבעה חדשים בדיוק, (כ"ד תמוז תר"פ - ב' אדר תשע"ח).

[כפי מה שכתוב בנוסח מצבת הקודש בראדין, ואף כי יש מפקפקים בתאריכים שם, כן הוא במצבה שלפנינו].

• §•§ •

טיב מעשה נאה סיפר לי אבי מורי זצוק"ל, על איש אחד נכבד מאנשי ירושלים, שלאחר שרכש לעצמו חלקת קבורה טובה בהר הזיתים, ביקש מאנשי החברא קדישא שאין דעתו נוחה מכך שהפועלים הישמעאלים חופרים את הקבר של איש ישראל, ולכן מבקש הוא שלאחר מאה ועשרים שלו יתעסקו רק יהודים טובים בקבורתו, וגם חפירת הקבר תתבצע בידי יהודים כשרים, ולא רק הכיסוי שמכסים בעפר לאחר הקבורה כנהוג.

אך גבאי החברא קדישא דחה את בקשתו לגמרי, ואמר שאין מנהג כזה בירושלים, ואין הוא שונה מכל שאר הקבורות הנהוגות מקדמת דנא, וכשם שהפועלים הערבים חופרים את כל הקברים כן יחפרו גם את קברו! בראותו כי כן ביקש מבניו האהובים שידאגו הם בדבר למלאות את מבוקשו, אך גם הם דחו את דבריו, ואמרו שזה עומד בניגוד לתקנון הקפדני של החברא קדישא, והם בוודאי לא יסכימו בדבר. והלא ידוע מנהג ירושלים שאין הבנים יוצאים אל הלוויה והקבורה, ולכן אין שום אפשרות בזה להמרות פי החברא קדישא, ואין בידינו לעשות כלום בדבר.

אמר האיש, אם כך הוא המצב, החברא קדישא לא מסכימים, וגם בניי לא מסכימים, אפנה אפוא אל הקב"ה בעצמו, אל מי שהיכולת בידו, העושה לבדו את כל המעשים. ואכן היה מתפלל תדיר על כך, ושופך שיחו לפני קונו שיזכה בבוא היום לקבורה שלמה וכשרה שכולה נעשית אך ורק בידי בני ישראל קדושים וטהורים. [כאשר נמרוא ערוכה היא לפנינו בפרק קמא דברכות (ח), שגם על הקבורה יש להתפלל היטב, כמו שדרש רבי יוחנן: "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא (תהלים לב, ו). לעת מצא - זו קבורה. אמר רבי חנינא, מאי קרא (איוב ג, כב) 'השמחים אלי גיל ישישו כי ימצאו קבר'. אמר רבה בר רב שילא, היינו דאמרי אינשי, ליבעי אינשי רחמי אפילו עד זיבולא בתרייתא שלמאי ע"כ].

והנה בהגיע עת פטירתו של אותו תלמיד חכם, התאחרה הלווייתו עד סמוך לשקיעה, וידועה הקפידה שמקפידים בירושלים עיה"ק להשתדל בכל האפשר שתהא הקבורה מתבצעת לפני השקיעה, כדי שייטמן בקברו ויגיע למנוחתו בו ביום. והנה כששלחו את הפועלים הישמעאלים לחפור את קברו טעו הם במקום החלקה וחפרו את קברו במקום אחר... וכשהגיעו אנשי החברא קדישא עם כל המלווים עם המיטה אל בית החיים, גילו לתדהמתם שהערבים חפרו את הקבר במקום הלא נכון, שהיה גם סמוך וצמוד אצל קבר של אישה אחת, ולא ניתן לקוברו שם. ובהיות הזמן לוחץ ודוחק לא היתה באפשרותם להמתין עד שיזמינו את הפועלים הערביים שיחפרו שוב במקום הנכון. לפיכך לא נותרה שום ברירה בפניהם, והם החלו להפשיל שרוולים וחפרו את הקבר במו ידיהם, והספיקו לקברו לפני השקיעה!

כאשר הגיעו אנשי החברא קדישא בימי השבעה לנחם את האבלים, וסיפרו לבנים את מה שארע עם אביהם בקבורתו, קפצו הבנים ונדהמו מ'טיב ההשגחה' המופלאה שזכה לה אביהם. וסיפרו לפניהם שאביהם היה תדיר מבקש ומתפלל שיזכה לכך שיהודים כשרים יחפרו את קברו, והנה שמע ה' את תפילתו, 'כי אתה שומע תפילת כל פה', ואכן זכה לקבורה כשרה והדורה שכולה בידי אנשים כשרים מישראל.

כשסיפר לי זאת אבי זצוק"ל, הרגשתי בין המילים, שאף הוא מצידו מחשיב ומוקיר סדר קבורה שכזה, ואולי אף היה חפץ בכך בעצמו, הגם שלא ביטא מבוקש כזה בפי קדשו כלל.

והנה לפלא היה אצלי, כאשר ביום פטירתו של הוד אבי מו"ר זצוק"ל, היה יום גשמים קשה בירושלים, הרוחות סערו ואף שלג קל ניתך ארצה, וכאשר הגיעה עת הקבורה, בכל פעם שניסו הפועלים הערביים בני ישמעאל לחפור לא עלתה בידם מחמת הרוחות החזקות, והחול שהיו מוציאים נפל פנימה בחזרה. וכאשר ראו בני החבורה מקהילתנו הקדושה "קהילת שבתי" שאין הפועלים מצליחים במשימתם, נטלו הם את המלאכה לידיהם, ותיכף עלתה בידם בנקל לחפור את הקבר, להעלות ולהוציא משם את כל החול שנפל, ובכך התקיים גם בו באותו צדיק וחסיד, 'בעת מצוא זו קבורה', שתהיה בשלמות הקדושה והטהרה, למען יבוא למנוחתו עדן בטובה שלמה, וינוח בשלום על משכבו, עדי יקוץ בעת תחיית המתים.

תזא נשמתו צרורה בצרור החיים אמן.

על הברכה יעמדו

ניתן להנציח את העלון לשמחות, לברכה והצלחה או ליארצייט | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל הפצו"ב

לע"נ הרב יעקב מיכאל זצ"ל בן החבר הרב ר' ישראל זצ"ל מייער ונלבע י"ג אלול תשפ"ב תנצב"ה.

יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה

האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים

שרה שיינדל בת טילה רחה להצלחה בכל העניינים

לע"נ מרת חיה סאסא בת לאה נלב"ע י' סיון תנצב"ה.

לע"נ הבחור שמואל מאיר ז"ל בן יבלחט"א רבי ישראל יצחק נלב"ע י"ח נסלו תנצב"ה.

גרפצ'יק
טל: 02-5002321
גרפצ'יק

קשת הרשת
מיתוג יח"צ וקידום מכירות
02-6257948
info@keshet-hareshet.co.il

גלי פן

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הגך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zeligk@gmail.com or text 718-249-7173